

Δρ. Δημητρίου Καραμπερόπουλου

Πανηγυρικός λόγος στην επέτειο Απελευθέρωσης της Θεσσαλίας το 1881

(Ιερός Ναός Αγίας Αικατερίνης Πλάκας, 27 Νοεμβρίου 2022)

Αξιότιμες κυρίες εκπρόσωποι της Κυβέρνησης και της Βουλής

Αξιότιμε κ. Περιφερειάρχη της Θεσσαλίας

Αξιότιμε πρόεδρε της Ομοσπονδίας Θεσσαλικών Σωματείων Αττικής «Η Πανθεσσαλική Στέγη»

Αξιότιμοι εκπρόσωποι των Θεσσαλικών Σωματείων Αττικής

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Η επέτειος της αποτίναξης τόσων αιώνων σκλαβιάς των Θεσσαλών και της ένταξης της Θεσσαλίας στην ελεύθερη μητέρα Ελλάδα διοργανώνεται επάξια τόσα χρόνια από την Ομοσπονδία Θεσσαλικών Σωματείων Αττικής «Η Πανθεσσαλική Στέγη».

Με τις επετειακές αυτές εκδηλώσεις σμιλεύεται η ιστορική μας μνήμη, ενδυναμώνεται η αυτοσυνειδησία μας, ισχυροποιείται η αυτοπεποίθησή μας, γνωρίζοντας την άθλια κατάσταση των πρόγονων μας, που υπέμειναν τόσα βάσανα, τόσες ταπεινώσεις, τους εξισλαμισμούς, το παιδομάζωμα, τους αποκεφαλισμούς, τους απαγχονισμούς, τους ανασκολοπισμούς, το γδάρσιμο, τις βαριές φορολογίες. Τότε που «κανένας, δεν ήταν σίγουρος μήτε δια την ζωήν του, μήτε δια την τιμήν του, μήτε δια τα υποστατικά του», όπως διακήρυσσε στην Επαναστατική Προκήρυξή του το 1797 ο μεγάλος Θεσσαλός Ρήγας, τότε που «όλοι στέναζαν κάτω από την τυραννίαν του Οθωμανικού δεσποτισμού».

Ήταν σημαντική η συμβολή της Θεσσαλίας στην ενδυνάμωση του επαναστατικού πνεύματος στους σκλαβωμένους Έλληνες με τα απελευθερωτικά κινήματα, όπως του μητροπολίτη Διονύσιου, του παπα-Βλαχάβα. Δυνάμωναν την πίστη στους σκλαβωμένους για την αποτίναξη του ζυγού, πως ήρθε η ώρα της λευτεριάς, όπως διακήρυχνε και ο Θούριος, «Ως πότε παλληκάρια», που εμψύχωνε τους σκλαβωμένους για να πάρουν τα όπλα για την επανάσταση.

Καθοριστική ήταν ακόμη η συμμετοχή της Θεσσαλίας στην ανάπτυξη του διαφωτιστικού κινήματος, με τους τόσους λόγιους και τις τόσες σχολές που

ανέδειξε. Στην πρωτοπορία του νεοελληνικού διαφωτισμού ήταν οι λόγιοι και δάσκαλοι του Γένους της Θεσσαλίας, ο Πέζαρος, ο Κούμας, ο Φιλιππίδης, ο Κωνσταντάς, ο Γαζής, ο Διονύσιος Πύρρος, ο Φαρμακίδης, ο Οικονόμου ο εξ Οικονόμων, ο Περραιβός και τόσοι άλλοι.

Και οι Θεσσαλοί επαναστάτες των Αγράφων, του Ολύμπου και του Πηλίου συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη του πόθου για την λευτεριά, στην αφύπνιση των σκλαβωμένων. Στην έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα του 1821 έδωσε τόσους αγωνιστές με πρώτο τον Καραϊσκάκη.

Τον Μαΐο του 1821 ξεκίνησαν την ένοπλη δράση και οι Επαναστάτες του Πηλίου, της Μαγνησίας με αποκορύφωμα την πολιτική συγκρότησή τους στην συνέλευσή τους στη γενέτειρα του Ρήγα, την Βουλή της Θεσσαλομαγνησίας με πρόεδρο τον Άνθιμο Γαζή και Γραμματέα τον Φίλιππο Ιωάννου. Ο ισχυρός όμως όγκος του τούρκικου στρατού της Λάρισας κατέστειλε γρήγορα την επανάσταση. Όμως καθηλώθηκε για δυο μήνες στην Θεσσαλία καθυστερώντας την κάθοδό του

Δράμαλη στην Πελοπόννησο και μπόρεσαν να ανασυνταχθούν οι Έλληνες επαναστάτες.

Διαψεύθηκαν ωστόσο οι ελπίδες των Θεσσαλών, πως μετά τόσους αγώνες κατά την Επανάσταση του 1821 θα ελευθερώνονταν. Με απογοήτευση είδαν την τετελεσμένη απόφαση για την σύσταση του μικρού ελληνικού κρατιδίου του 1830 με την οροθετική γραμμή Παγασητικού-Αμβρακικού κόλπου, και την Θεσσαλία να παραμένει ακόμη στον οθωμανικό ζυγό.

Όμως, ο πόθος της λευτεριάς έκαιγε στις καρδιές των Θεσσαλών, έκαιγε και στις καρδιές των ελεύθερων Ελλήνων της μικρής εκτάσεως Ελλάδας, για προστασία των αλύτρωτων Ελλήνων και για υπεράσπιση των δικαίων του ελληνισμού.

Και μετά δύο δεκαετίες και πλέον από την σύσταση του μικρού ελλαδικού κράτους άναψε ο μεγάλος πόθος για την λευτεριά των Θεσσαλών, που βρίσκονταν στις γειτονικές τουρκοκρατούμενες επαρχίες. Ήταν αρχές του 1854, όταν ανταρτικές ομάδες εισβάλανε στην Θεσσαλία, εκεί που υπήρχαν ντόπιοι επαναστατικοί πυρήνες.

Με τον Φιλάρετο και τον Γριζάνο στο Πήλιο, και στη δυτική Θεσσαλία στην Καλαμπάκα με τον Χατζηπέτρο και τον Λεωτσάκο στεριώνουν για καλά την επανάσταση. Όμως οι μεγάλες δυνάμεις Αγγλία και Γαλλία με τον στόλο τους κατέφθασαν στον λιμάνι του Πειραιά απαιτώντας την παύση των επαναστατικών επιχειρήσεων.

Η επανάσταση του 1854 στην Θεσσαλία δεν πνίγηκε από τον τούρκικο στρατό, σταμάτησε από τις επεμβάσεις των Αγγλο-γάλλων. Χάθηκε και αυτή η επαναστατική προσπάθεια για την αποτίναξη της σκλαβιάς. Παρέμειναν οι Θεσσαλοί δέσμιοι στις αυθαιρεσίες του αλλόθρησκου κατακτητή, στις βιαιοπραγίες επί πλέον των άτακτων σωμάτων που περιφέρονταν στην Θεσσαλία και χρησιμοποιούνταν για εκφοβισμό των Θεσσαλών. Αψευδείς μάρτυρες όλων αυτών αποτελούν οι σχετικές αναφορές του Έλληνα προξένου στη Λάρισα Παλαμήδη, που τώρα δημοσιεύονται.

Η τροπή αυτή των πραγμάτων που απογοήτευσε τους Θεσσαλούς, έκανε τον ποιητή Βαλαωρίτη να αναφωνεί, «Πότε θα έρθει ο καιρός, ο ήλιος ν' ανατείλει τόσο ζεστός και φλογερός που το βουνό να ανάψει και η έρημη Θεσσαλία να δει την νεκρανάσταση και να τη γιορτάσει».

Άλλες δυο δεκαετίες παρέμειναν οι Θεσσαλοί μέσα στη σκλαβιά, μέχρι που ένοπλες δυνάμεις με εντολή της κυβέρνησης έφθασαν στη Θεσσαλία στις αρχές

του 1878, και συναντούσαν τους ντόπιους επαναστάτες. Για μια ακόμα φορά οι τύχες του Ελληνισμού μεταβιβάζονταν στους ώμους των υπόδουλων Ελλήνων. Την υποστήριξη των εθνικών δικαίων αναλάμβανε με τα όπλα ο επαναστατημένος λαός της Θεσσαλίας. Ήταν τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα στην ανατολική και δυτική Θεσσαλία.

Για τρεις μήνες οι επαναστάτες έδωσαν μάχες σε διάφορες περιοχές της Θεσσαλίας, στην Μακρυνίτσα, την περιοχή του Αλμυρού, στη δυτική Θεσσαλία έδωσαν τις σημαντικές μάχες της Σέκλιζας και της Ματαράγκας, με ήρωες τον Ισχόμαχο, τον Μπασδέκη, τον Τερτίπη, τον Λάιο και τόσους άλλους.

Και πάλι με την παρέμβαση των Άγγλων έχουμε παύση της επαναστατικής δράσης και υπόσχεση για την σχετική διευθέτηση στο Συνέδριο του Βερολίνου.

Πράγματι, οι επαναστατικές δράσεις του 1878 τελικά έφεραν αποτέλεσμα. Πιέστηκε η ευρωπαϊκή διπλωματία για τα ελληνικά δίκαια, παρόλο που ο διπλωματικός αγώνας κράτησε τρία χρόνια μέχρι την παραχώρηση της Θεσσαλίας μαζί με την Άρτα στο ελληνικό κράτος,

Με την οριστική συμφωνία στον καθορισμό των συνόρων, οι τούρκοι αποχωρούν και ο Ελληνικός στρατός σταδιακά εισέρχεται στις πόλεις, με δοξολογίες και παραληρήματα χαράς, στις 8 Αυγούστου 1881 στον Δομοκό, 12 Αλμυρός, 15 Φάρσαλα, 18 Καρδίτσα, 23 Αυγούστου Τρίκαλα, 31 Αυγούστου εισέρχεται στη Λάρισα, στις 31 Οκτωβρίου στο Βελεστίνο και τέλος στις 2 Νοεμβρίου 1881 στον Βόλο. Η ελληνική σημαία κυμάτιζε πλέον στις πόλεις και τα χωριά της Θεσσαλίας. Παρελθόν πια τα 450 χρόνια σκλαβιάς στον Οθωμανικό ζυγό, μια δοκιμασία, που έδειξε την αντοχή των Θεσσαλών, την παραμονή τους στις παραδόσεις, στην πίστη, στην ελληνικότητά τους. Μήνυμα αισιόδοξο και διαχρονικό.

Η προσάρτηση της Θεσσαλίας, η αποτίναξη της ξενικής κυριαρχίας και η ελευθερία της δεν ήταν χάρισμα, όπως υποδηλώνεται στις αποφάσεις του Συνεδρίου του Βερολίνου. Ήταν κατάκτηση των ανθρώπων της, των Ελλήνων Θεσσαλών με τους επαναστατικούς αγώνες τους. Ήταν η δικαίωση των πόθων τους στους τόσους αιώνες σκλαβιάς. Ήταν η μεγάλη προσφορά των Ελλήνων κατοίκων του κάμπου της Θεσσαλίας. Οι καμπίσοι αυτοί, οι Γκαραγκούνηδες, που έμεναν στα λασπόσπιτά τους, καλλιεργώντας τη θεσσαλική γη, υπέμεναν τις αλυσίδες της σκλαβιάς, την βαριά φορολογία, τους εξισλαμισμούς, τους κατατρεγμούς, τους αποκεφαλισμούς από τους Οθωμανούς κατακτητές. Οι καμπίσοι αυτοί ήταν πραγματικοί μάρτυρες του ελληνισμού. Έτσι πρέπει να θεωρούνται οι καταφρονημένοι του κάμπου Γκαραγκούνηδες. Ήρωες να

λογιάζονται. Παρέμειναν στη θεσσαλική γη. Διατήρησαν την ελληνική υπόσταση της Θεσσαλίας. Δεν έγιναν μειονότητα. Χωρίς την διαχρονική θυσία τους παραμένοντας στον κάμπο της Θεσσαλίας, χωρίς την πίστη στην ελληνικότητά τους, δεν θα ήταν δυνατόν να γίνει λόγος το 1881 για προσάρτηση της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος του 1830. Ο λαός του κάμπου, οι Γκαραγκούνηδες έσωσαν τελικά την Θεσσαλία.

Παρόμοια και ο εθνεγέρτης Ρήγας το 1797, τόνιζε τις θυσίες των συγχωριανών του που παρέμειναν στο Βελεστίνο, «Οι συχνοί άδικοι φόνοι κατά των χριστιανών, οπού γίνονται την σήμερον εδώ, ήθελον ερημώσει εξ ολοκλήρου αυτήν την πόλιν, αν δεν ήθελον τους αναγκάζει να υπομένουν όλα, δια ν' αφήσωσι τα κόκκαλά των εκεί οπού ετάφησαν και οι προπάτορές των».

Αυτό έπραξαν και όλοι οι Έλληνες του κάμπου της Θεσσαλίας, οι Γκαραγκούνηδες, έμειναν στην πατρώα γη, με θυσίες, διατήρησαν την ελληνική εθνολογική σύστασή της, και ως τελικό δώρο έλαβαν την ελευθερία τους.

Το 1881 έχουμε την πρώτη προσάρτηση επαρχιών της οθωμανικής αυτοκρατορίας στο ελληνικό κράτος. Ήταν μια δοκιμασία για τη μελλοντική πραγμάτωση, μετά τρεις και πλέον δεκαετίες, και των άλλων εθνικών στόχων της Ελλάδος. Γι' αυτό και δικαίως τιμάται το σημαντικό ιστορικό γεγονός της απελευθέρωσης της Θεσσαλίας μετά 450 σκλαβιάς με την σημερινή εκδήλωση με πρωτοβουλία της Ομοσπονδίας Θεσσαλικών Σωματίων Αττικής «Η Πανθεσσαλική Στέγη».